

Odpovídavost (reaktibilita)

Svět, v kterém žijeme, není založen na nějakých základních kamenech, elementech, které jsou jen nějak poskládány a při různých příležitostech se jen přesouvají a jinak hromadí, ale je založen především na schopnosti takových „elementů“ na sebe navzájem reagovat. Nebýt této schopnosti, totiž reaktivity, svět, jak jej známe, by nemohl existovat. Často slyšíme a často i sami říkáme, že věci spolu souvisí, ba že všechno souvisí se vším. Ale málokdy se zamýšlíme nad tím, jak to vlastně s těmi souvislostmi vypadá, co nebo kdo se o ty souvislosti stará. Jsou souvislosti, které zjišťujeme my jako vnější pozorovatelé - prostě srovnáváme různé věci a říkáme, že jedna je větší nebo těžší než ta druhá, že jeden kopec je vyšší než ten druhý, a tak dále. Ale to jsme přece my, kteří to zjišťujeme a konstatujeme. Jak je to s těmi věcmi, s různými skutečnostmi doopravdy? Vztahují se k sobě opravdu navzájem ony samy? A na čem je to jejich vztahování závislé, na čem je vůbec založeno? Můžeme vůbec mluvit o tom, že věci na sebe navzájem reagují? Tady je třeba dobře vidět, dobře rozpoznávat: působit lze pouze aktivně, konkrétními akcemi. A reagovat na působení odjinud (zvenčí) je možno zase jen aktivně, zase jen akcemi. A Akce se nevyskytuje jen tak samy a o sobě, ale jsou to vždycky akce nějakých subjektů, neboť jen subjekty jsou schopny akce, jsou schopny být aktivní (nebo - jak to chtěl upřesňova Masaryk - být spontánní).

(Písek, 100301-1b.)